

Registratienummer: 22.078727

Aan Verenigde vergadering

Van Het college van dijkgraaf en hoogheemraden

Portefeuille Diverse

Onderwerp Positie Rijnland in Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)

Datum 18 oktober 2022

Waarom krijgt u deze memo

Het college wil u informeren over het in 2022 gelanceerde Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Diverse thema's en doelen uit het NPLG hebben namelijk direct te maken met het watersysteembeheer.

Wat is het belangrijkste

Het NPLG en de daarop gebaseerde gebiedsplannen vormen de komende jaren een belangrijk kader voor ons watersysteembeheer. In bijgaand position paper wordt de huidige positie en de voorgenomen inzet van Rijnland in het NPLG beschreven.

Vervolg

De inhoud van dit aan de VV toegestuurde position paper wordt tijdens een beeldvormende sessie in januari besproken. Daarvoor benutten we een moment tussen de commissie VW&W en de commissie WW van 18 januari 2023. Een uitnodiging volgt. Actuele ontwikkelingen (bijv. naar aanleiding van het laatste rapport 'Remkes'), die van invloed zijn op de in het NPLG geformuleerde doelen, worden hierbij betrokken.

Position paper: Rijnland en het Nationaal Programma en Landelijk Gebied (NPLG)

In 2022 heeft het Rijk het NPLG geïntroduceerd waarin diverse opgaven in de fysieke leefomgeving zijn opgenomen (stikstofreductie, reductie broeikasgassen, klimaat, waterkwaliteit/KRW, wateroverlast en -tekort, biodiversiteit). Door middel van een zgn. gebiedsgerichte aanpak (GGA) onder regie van de provincies die daarvoor een overkoepelend Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) opstellen, moeten deze opgaven in samenwerking met gebiedspartners worden opgepakt. De focus van het NPLG ligt exclusief op landbouw en natuur. Deze GGA was er al i.v.m. de stikstofproblematiek en is sinds Rutte IV uitgebreid naar andere thema's.

1. Kaders en deadlines

De verschillende opgaven binnen het NPLG zijn:

- Stikstof/natuurherstel: in 2030 74% van het stikstofgevoelige areaal van N2000-gebieden onder de kritische depositiewaarde (Wet Natuurbescherming).
- Waterkwaliteit: in 2027 voldoen waterlichamen aan doelen KRW (incl. grondwaterrichtlijn).
- Natuur: gunstige staat van instandhouding Natura2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn).
- Mest: vermindering emissie nitraten uit agrarische bronnen (Nitratrichtlijn en 7^e Nitraat Actie Programma (NAP)).
- Wateroverlast: in 2027 voldoen aan provinciale normen (NBW).
- Watertekort: in 2050 weerbaar tegen watertekorten (Deltaprogramma Zoetwater).
- Broeikasgassen: in 2030 60% minder uitstoot broeikasgassen vergeleken met 1990.
- CO₂: 1 mton reductie voor veenweide in 2030 en CO₂-neutraal in 2050 (Klimaatpakket).
- Biodiversiteit: Europese Biodiversiteitsstrategie en deltaplan Biodiversiteit: toename leefgebied bedreigde soorten en bevorderen landschapselementen (Aanvalsplan landschap).

Belangrijk landelijk kader is de nota Water en Bodem sturend (min. I&W) die in november 2022 naar de Tweede Kamer gaat. Voor de gebiedsgerichte uitwerking van voorgaande opgaven hanteert Rijnland als eigen kader de Blauwe Lens en de regionale uitwerking daarvan in vijf klimaatvisies (VV 2 november 2022).

2. Positie Rijnland NPLG

Bij onderstaande NPLG-thema's en opgaven is Rijnland al jarenlang betrokken en is onze betrokkenheid als volgt:

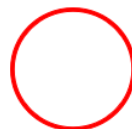
Stikstof

- In de Nieuwkoopse Plassen en het grootste deel van onze duinen wordt de Kritische Depositiewaarde (KDW) voor stikstof (fossiel) overschreden en alleen daar ligt een reductieopgave. Richtinggevend reductiepercentages van het Rijk voor de N2000-gebieden zijn 12% - 70%. Verdere concretisering van principes en verdeling van doelen (wie reduceert wat) per provincie volgen in najaar 2022. Rijnland neemt geen (politiek) standpunt in over de bepaling van een lokale stikstofopgave of welke sector, welke bijdrage aan reductie zou moeten leveren.

Natura 2000-gebieden binnen Rijnland

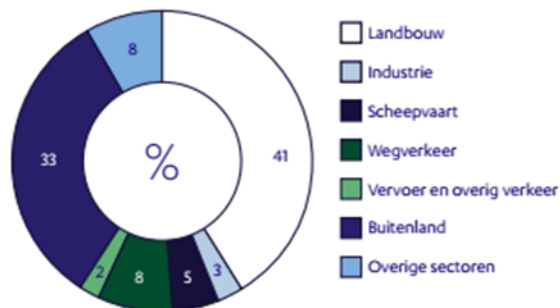

Met stikstofoverbelasting

Zonder stikstofoverbelasting

Herkomst stikstofdepositie

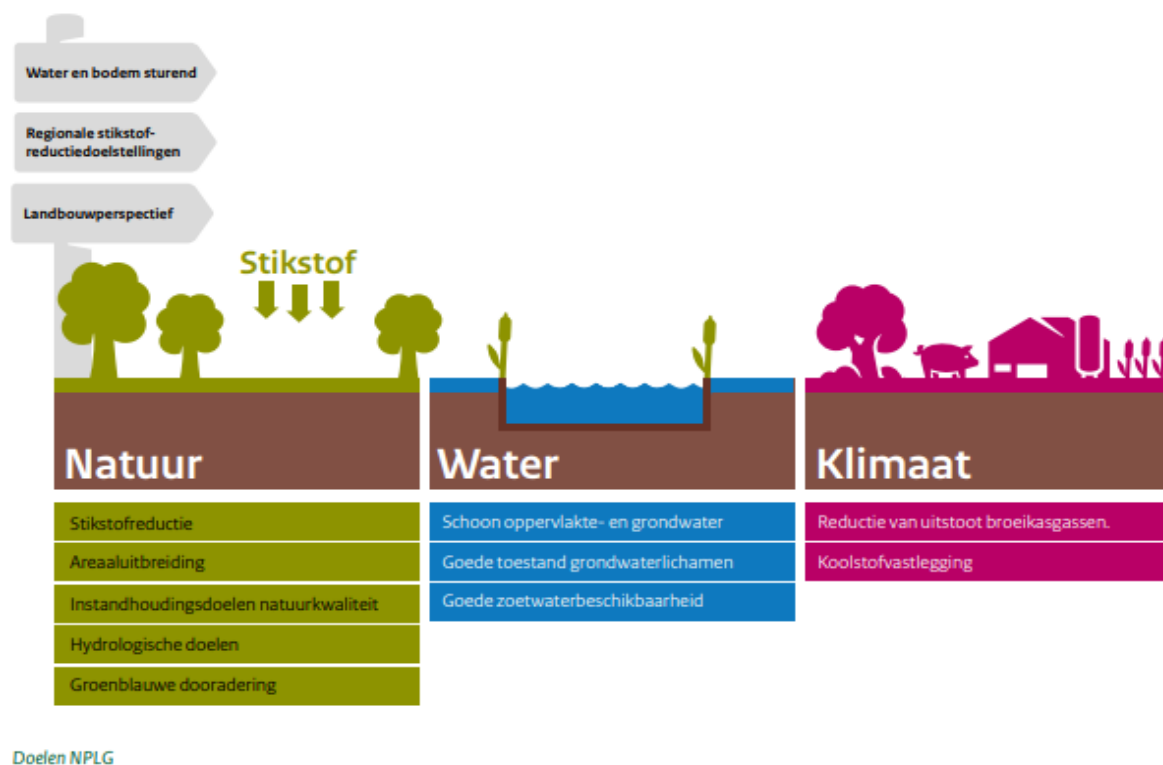

- Rijnland is geen 'probleemeigenaar' in het stikstofdossier en binnen de gebiedsgerichte aanpak hebben we als bevoegd gezag geen verplichtingen, maar denken we actief mee over oplossingen.
- Doel van het stikstofbeleid is het bereiken van een gunstige staat van instandhouding van beschermde natuurwaarden (Habitatrichtlijn). Dat is meer dan alleen het bereiken van de kritische depositiewaarde.
- Als gebiedspartner adviseren we - vanuit onze verantwoordelijkheid voor een robuust watersysteem en het bereiken van de waterkwaliteitsdoelen - over de voorgestelde gebiedsmaatregelen om stikstof te reduceren en natuurherstel te bevorderen; hydrologische maatregelen zijn onontkoombaar om aan de reductieopgave te voldoen. Daar raakt de stikstofopgave onze wettelijke taak waarbij tot op heden niet is gezegd dat Rijnland zelf al die maatregelen uitvoert.
- Rijnlandse projecten/werkzaamheden mogen, net als voor ieder ander geldt, niet leiden tot significant negatieve effecten op beschermde natuurwaarden tenzij hier een natuurvergunning voor is verleend.

- Rijnland is zelf ook een 'stikstofbron' vanwege directe emissies uit ons primaire proces: uitstoot zuiveringen, uitstoot gemalen en pompen, dijkverbeteringen, baggeren, maaien, beheer en onderhoud, verwarming kantoren en gebouwen, emissies vanuit niet-geëlektrificeerd wagenpark.

Waterkwaliteit

- Binnen Rijnland ligt er een waterkwaliteitsopgave voor ons hele watersysteem waarbij er een resultaatsverplichting geldt voor maatregelen/doelen voor 40 KRW-waterlichamen (zie de Nota Schoon Water deel 3) en een inspanningsverplichting voor het overig water. Een deel van de opgave betreft vermindering van nutriënten en stoffen vanuit het landelijk gebied.
- Inrichtingsmaatregelen om aan NPLG-opgave te voldoen zijn veelal gerelateerd aan de inrichting van het watersysteem waarbij bevordering van waterkwaliteit een meekoppelkans is. Deze kans kunnen we benutten waardoor het bereiken van waterkwaliteitsdoelstellingen dichterbij kan komen. Integrale benadering en ruimtelijke adaptie is daarvoor noodzakelijk evenals een duidelijke organisatie over de manier waarop aan de opgave wordt voldaan.

Figuur 3: doelen uit de startnotitie NPLG

CO₂-reductie/bodemdaling

- Voor CO₂-reductie en het beperken van bodemdaling is er door Rijnland geen concrete doelstelling opgesteld. We leveren wel een actieve bijdrage aan gebiedsprocessen, zetten lokaal in op maatwerk en bezien in hoeverre drooglegging kan worden verkleind. De provinciale Veenweidestrategie wordt daarbij

doorontwikkeld in het NPLG waarbij we aandacht vragen voor evt. botsende belangen waterkwaliteit - bodemdaling - waterbeschikbaarheid.

Zoetwater

- We zetten in op maatregelen om zoetwater vast te houden/de beschikbaarheid van zoetwater vergroten en de afhankelijkheid van zoetwater te beperken (meer zelfvoorzienend). Daartoe verkennen we alternatieve bronnen van zoetwater.

Biodiversiteit

- Het creëren van een groenblauw netwerk bestaande uit 10% groenblauwe dooradering van het landelijk gebied. We bevorderen de biodiversiteit op onze assets en onze watergangen en kades werken we samen met de provincies aan een blauwgroen netwerk.

3. Verdergaande inzet Rijnland thema's NPLG

Het NPLG biedt kansen om een 'waterstempel' te drukken op de verschillende gebiedsopgaven. Dat kan verder gaan dan de positie (2) die we tot nu toe innemen. Het 'Water en Bodem Sturend' zoals dat momenteel wordt uitgewerkt door het min. van I&W in november beschikbaar voor de TK) is daarbij, net als de Blauwe Lens, een belangrijk uitgangspunt. Rijnland zal sturen op concrete maatregelen op "polderniveau" waar we ook zelf invloed op hebben. Op de hierna beschreven wijze kunnen we die 'waterstempel' drukken.

Stikstof

- We toetsen of hydrologische maatregelen voor natuurherstel ook optimaal bijdragen aan de waterkwaliteitsdoelen en adviseren over een robuust watersysteem om de voorgestelde gebiedsmaatregelen ook op lange termijn te kunnen faciliteren.

Waterkwaliteit

- We zetten in op het borgen van KRW-doelen in gebiedsplannen en zorgen dat waterkwaliteit met vermindering emissies vanuit de agrarische sector (incl. de al bestaande opgave van 10% reductie nutriënten vanuit de landbouw (DAW) en het gebruik van bufferstroken (addendum bij het 7^e NAP)) wordt meegenomen bij de (ruimtelijke) uitwerking van de gebiedsopgave. Door maximale inzet op het 'Water en Bodem sturend' kan gestuurd worden op de toekenning van ruimtelijke functies en kan mogelijk een waterkwaliteitsverbetering worden bewerkstelligd (bijvoorbeeld beperken afspoeling van nutriënten naar oppervlaktewater).

CO₂-reductie/bodemdaling

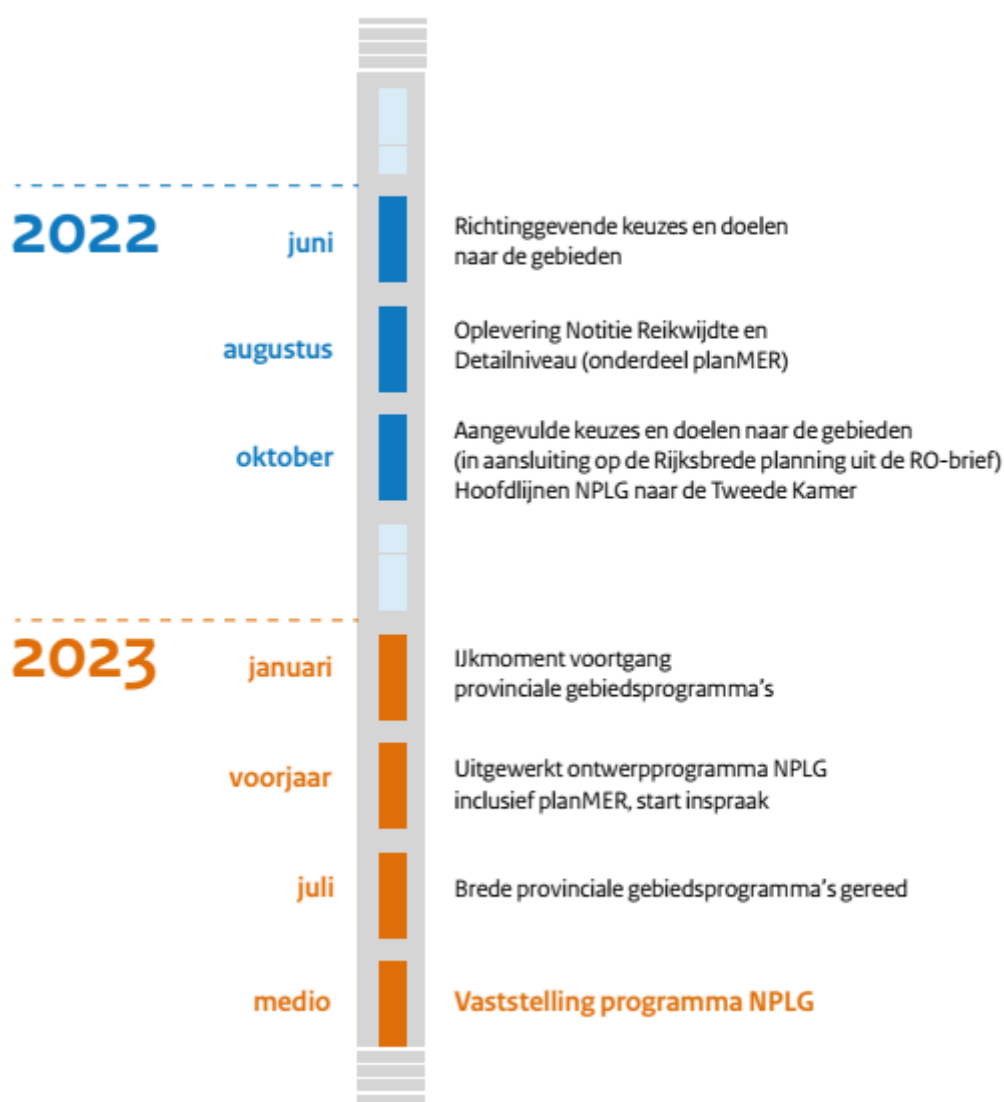
- We bezien of drooglegging in landelijk gebied/veenweide kan worden verkleind om verdere bodemdaling af te remmen en hoe zich dat verhoudt tot de door de algemene democratie toegekende functies. Dit vraagt ook een visie op beheer en exploitatie van "natte gronden".

Zoetwater/Drinkwater

- Bij woningbouw en gebiedsontwikkeling/herstructurering inzetten op water vasthouden en minder drinkwaterverbruik door opvang/hergebruik hemelwater en besparing drinkwater. Dit beperkt de vraag naar schaars zoetwater (bronbescherming) en draagt bij aan minder onttrekkingen van m.n. grondwater t.b.v. drinkwaterwinning. Bovendien draagt het bij aan een doelmatiger zuiveringsproces. Ook inzet op nieuwe sanitatie (scheiden zwart en grijs water) draagt hier aan bij.
- Meer drinkwaterbronnen (bijv. Valkenburgse Meer) beschikbaar stellen en dit combineren met reductie emissies en bevordering van de waterkwaliteit.

Biodiversiteit

- Conform het actieplan biodiversiteit bevorderen we de biodiversiteit op onze assets en zetten we in op meer dan 10 % groenblauwe dooradering in het landschap en ecologische verbindingen tussen natuur, water en landbouw. Daarbij zien we ook een logische aansluiting met stedelijk gebied.

Figuur 4: traject NPLG

4. Bestuurlijke kaders

- a. We dragen actief bij aan gebiedsprocessen, maar gaan geen regietaken van de provincie overnemen, maar willen wel, als dat maatschappelijke doelen dient, meewerken aan een opgave die buiten onze kerntaken ligt (bijv. beschikbaarheid drinkwater, bevorderen biodiversiteit, beperking bodemdaling);
- b. Rijnland is bereid hydrologische maatregelen uit te voeren die volgen uit de gebiedsplannen. Wanneer dit gaat om extra hydrologische maatregelen die we zonder het NPLG niet zouden hebben getroffen, ligt het voor de hand dat dit bekostigd wordt uit het Transitiefonds NPLG;
- c. We kunnen in de Rijnlandse bedrijfsvoering en projecten meer inzetten op beperking CO₂-uitstoot en beperking stikstofemissie door dit, nog vaker dan nu het geval is, mee te nemen als EMVI-criterium in aanbestedingen.